

Lektionsplanering

Årskurs: 4-6

Ämne: Svenska

Tema: Spökhistorier och minoritetsspråk

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll

Läsning och förståelse av skönlitterära texter och andra texter med anknytning till svenska och nordiska traditioner.

Tolkning av texter och förmåga att göra kopplingar till författarens syfte, kulturhistoriska sammanhang och språkanvändning.

Användning av svenska språket för att uttrycka egna åsikter, tankar och känslor i tal och skrift.

Betygskriterium (E)

Eleven läser skönlitteratur och sakprosatekter med flyt och visar grundläggande läsförståelse.

Eleven för enkla resonemang om innehållet i olika texter.

Eleven förbereder och genomför muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll och viss anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

[Lgr 22, Svenska, Åk. 4-6]

Lärrarledda instruktioner

1. Introduktion till spökhistorier och kulturskapande (10 min)

- Förklara vad en spökhistoria är och varför dessa historier har varit viktiga i olika kulturer.
- Presentera boken *Akamella Andarnas rike* och koppla samman den med tornedalska myter.
- Diskutera hur spökhistorier ofta baseras på verkliga platser och händelser, och varför det gör dem extra spännande.
- Ge eleverna en kort bakgrund om minoritetsspråket meänkieli och hur det används i boken.

2. Läsning och reflektion över första kapitlet (15 min)

- Läs högt från första kapitlet i boken, *Akamella Andarnas rike*.
- Be eleverna reflektera över den känsla som skapas genom beskrivningar och ordval.
- Diskutera hur språket i boken bidrar till känslan av spänning och

mystik.

- Ställ frågor om bokens karaktärer och deras relation till sin kultur och bakgrund.

3. Diskussion om minoritetsspråk och kulturella referenser (10 min)

- Diskutera användningen av meänkieli i boken och hur minoritetsspråk kan spegla en kultur.
- Förklara betydelsen av översättning och hur vissa begrepp kan vara svåra att förstå utan en kulturell kontext.
- Låt eleverna ge exempel på hur de ser språket påverka berättelsen och stämningen.
- Reflektera över vad vi kan lära oss om tornedalsk kultur genom boken.

4. Avslutande reflektion och sammanfattning (15 min)

- Ge eleverna tid att diskutera i små grupper om de uppfattat några viktiga teman i boken (t.ex. familj, förlust, kultur).
- Sammanfatta vad eleverna har lärt sig om spökhistorier och minoritetsspråk.
- Ge feedback på elevernas diskussioner och reflektioner, särskilt kring användningen av språk och kulturella element.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig i undervisningen. Försök se till att allt nedan tas upp på lektionen eller följs upp på andra sätt.

• Spökhistorier som kulturellt fenomen

Spökhistorier är en del av många kulturers muntliga tradition och används för att förmedla värderingar, förklara oförklarliga fenomen och skapa gemenskap. De kan baseras på verkliga händelser eller mytologiska figurer. En typisk spökhistoria väcker både rädsla och nyfikenhet, vilket gör att den blir en effektiv metod för att hålla åhörarna i spänning.

• Meänkieli och tornedalsk kultur

Meänkieli är ett minoritetsspråk som talas i Tornedalen. Det är nära besläktat med finska och har en viktig roll i att bevara den tornedalska kulturen. I *Akamella Andarnas rike* används meänkieli för att förmedla autentiska känslor och miljöer som speglar den tornedalska bakgrunden.

- **Bokens koppling till Tornedalen och Akamella**

Akamella är en plats som nämns i boken och kopplas till verkliga ödekyrkogårdar i Tornedalen. Dessa historiska platser bär på berättelser om gamla traditioner och kulturella föreställningar, vilket bidrar till bokens stämning.

- **Berättarteknik och atmosfär**

Författaren använder ett flertal tekniker för att bygga upp en kuslig atmosfär, som detaljerade miljöbeskrivningar och användning av dialekt. Detta skapar en känsla av verklighet och närvaro, och gör att läsaren lättare kan känna sig en del av berättelsen.

- **Litterära teman i spökhistorier**

Vanliga teman i spökhistorier är döden, förlust, rädsla och försoning. I *Akamella Andarnas rike* utforskas dessa teman genom berättelsen om Georgs försvinnande och syskonens sökande efter honom. Historien väcker också frågor om kulturarv och identitet.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Spökhistoria	En berättelse om övernaturliga händelser, ofta med syfte att skrämma eller underhålla.	Från svenska "spöke" (från gammal svenska "spøke"), vilket betyder "andlig gestalt".
Meänkieli	Ett finskt språk som talas i Tornedalen och i delar av Norrbotten, nära besläktat med finska.	Från finska "meän kieli", vilket betyder "vårt språk".
Kuslig	Något som väcker obehag eller skräck, ofta på grund av övernaturliga eller oförklarliga element.	Från äldre svenska "kusk", som betyder "ruggig" eller "otäck".
Ödekyrkogård	En övergiven eller gammal kyrkogård, ofta förknippad med spökhistorier och myter.	"Öde" från gamla svenska "öde", vilket betyder "övergiven". "Kyrkogård" från kyrka + gård.

Diskussionsfrågor

A. Vad tror du om Georgs försvinnande? Finns det en förklaring som inte är

övernaturlig?

B. Hur påverkar användningen av meänkieli din uppfattning av berättelsen? Tror du att det är viktigt att använda ett minoritetsspråk för att bevara en kultur?

C. Spökhistorier har ofta ett moraliskt budskap. Vilken lärdom tycker du att man kan dra från *Akamella Andarnas rike*?

Aktivitet

Eleverna får i små grupper skapa en egen spökhistoria baserat på en verklig plats de känner till. De ska använda detaljer för att bygga upp stämningen och inkludera en koppling till en lokal myt eller historia. Efter att ha skrivit sina berättelser ska grupperna läsa upp dem för klassen och diskutera de olika tekniker de använt för att skapa skräck och spänning.

Exit-ticket

Fråga	Svar
Vad är en spökhistoria?	En berättelse som ofta handlar om övernaturliga fenomen och används för att skrämma eller underhålla.
Vad betyder meänkieli?	Meänkieli är ett minoritetsspråk som talas i Tornedalen och är nära besläktat med finska.
Vilken roll spelar miljöbeskrivningarna i boken?	Miljöbeskrivningarna skapar en kuslig och verklig känsla som bidrar till stämningen i boken.
Vad betyder ordet "kuslig"?	Något som känns obehagligt eller skrämmande, ofta på grund av övernaturliga element.
Vad är en ödekyrkogård?	En gammal eller övergiven kyrkogård, ofta kopplad till spökhistorier.
Hur kan spökhistorier vara en del av en kultur?	De kan förmedla traditioner, värderingar och förklaringar av oförklarliga fenomen.
Vilka teman återkommer ofta i spökhistorier?	Döden, förlust, rädsla och försoning är vanliga teman i spökhistorier.
Vad lär vi oss av boken <i>Akamella Andarnas rike</i> ?	Vi lär oss om tornedalsk kultur och hur myter och språk kan forma berättelser som väcker känslor och eftertanke.

Hemuppgift

Eleverna ska skriva en kort spökhistoria om en plats de känner till. Berättelsen ska innehålla minst tre detaljer som gör platsen extra

skrämmande eller mystisk. De ska också reflektera över om och hur deras egen kultur påverkar berättelsen.

Citat

“Den som inte har kunskap om sin historia kan inte förstå sin framtid.” – Nelson Mandela, 1994

Detta citat knyter an till boken *Akamella Andarnas rike*, eftersom förståelsen av kultur och historia, inklusive användningen av meänkieli, är avgörande för att förstå både berättelsen och karaktärernas handlingar.

Tags: [2023](#), [Åk. 4 - 6](#), [Okategoriserade](#), [Svenska](#)